

Ryszard Pęcikiewicz¹

ELEKTROENERGETYCZNY SPRZĘT OCHRONNY W ASPEKCIE EUROPEJSKICH NORM I ZASAD CERTYFIKACJI

Polska, przystępując do Unii Europejskiej, jest zobowiązana do przyjęcia unijnych zasad zapewnienia swobodnego przepływu wyrobów i usług z uwzględnieniem bezpieczeństwa, zdrowia i ochrony środowiska. Skutkiem tego jest proces zmian regulacji technicznych i prawnych w zakresie normalizacji i certyfikacji wyrobów, zmierzający do pełnej harmonizacji z regulacjami europejskimi. Wzorem krajów UE normy techniczne nie są już obligatoryjne z wyjątkiem tych, które dotyczą bezpieczeństwa, ochrony środowiska i wyrobów zamawianych przez organy państwowe. Obowiązek stosowania norm mogą wprowadzać ministrowie w sprawach należących do zakresu ich działania w drodze rozporządzenia.

Szczególny obowiązek certyfikacji i oznaczania wyrobów znakiem bezpieczeństwa nakłada ustawa z dnia 3 kwietnia 1993 r. o badaniach i certyfikacji. Na jej podstawie, w drodze rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 9 listopada 1999 r. ustalony został wykaz tych wyrobów. Ponadto ogólne wymagania dotyczące bezpieczeństwa produktów określa ustawa z dnia 22 stycznia 2000 r.

Elektroenergetyczny sprzęt ochronny, z racji swoich charakterystyk technicznych i szczególnego przeznaczenia, podlega odpowiednim regulacjom. Znajduje się on w wykazie wyrobów podlegających obowiązkowi certyfikacji na znak bezpieczeństwa i oznaczania tym znakiem („sprzęt izolacyjny i ochronny wysokiego napięcia”). Oceny sprzętu w procesie certyfikacji dokonuje się na podstawie Polskich Norm i/lub w oparciu o kryteria oceny wyrobów określone przez jednostkę certyfikującą.

Krajowe regulacje techniczne w zakresie sprzętu ochronnego datują się od 1958 r. Ich opracowanie odbyło się w ścisłym związku z ówczesnymi wyrobami ich producenta (AKTYWIZACJA – Kraków).

Od czasu podpisania przez Polskę układu stowarzyszeniowego z UE, Polski Komitet Normalizacyjny ustanowił kilka norm zharmonizowanych z normami europejskimi (EN) lub międzynarodowymi (IEC) oraz wycofał ze stosowania niektóre normy dotychczas obowiązujące. Proces ten jest kontynuowany, choć przebiega powolnie z uwagi na skomplikowaną procedurę i koszty.

¹ Wytwórnia Sprzętu Elektroenergetycznego „Aktywizacja”

Najwyższą wagę dla producentów i użytkowników sprzętu ochronnego mają normy:

- *PN-IEC 832. Drążki izolacyjne i uniwersalne elementy robocze do prac pod napięciem* – ustanowiona w 1994 r. przy zachowaniu ważności normy *PN-80/E-0859. Elektroenergetyczny sprzęt ochronny. Drążki izolacyjne na napięcie od 1 do 750 kV.*
- *PN-EN 61230. Prace pod napięciem. Przenośny sprzęt do uziemiania lub zwierania* – ustanowiona w 1999 r., z którą są związane: *PN-EN 60855. Rury izolacyjne wypełnione pianką i pręty pełne do prac pod napięciem* oraz *PN-EN 61235. Prace pod napięciem. Rury izolacyjne puste do celów elektrycznych.*
- *PN-EN 61243. Prace pod napięciem. Wskaźniki napięcia. Wskaźniki typu pojemnościowego stosowane przy napięciach prądu przemiennego powyżej 1kV* – ustanowiona w 1998 r. wraz ze zmianami wprowadzonymi w 2000 r. (w przygotowaniu jest norma ograniczająca zakres napięcia do 52 kV)
- *PN-80/E-08503. Elektroenergetyczny sprzęt ochronny. Kleszcze i chwytaki.*
- *PN-58/E-08504. Elektroenergetyczny sprzęt ochronny. Pomost izolacyjny.*
- *PN-87/E-08605. Elektroenergetyczny sprzęt ochronny. Dwubiegunowe wskaźniki napięcia od 1000V.*
- *PN-88/E-08509. Elektroenergetyczny sprzęt ochronny. Jednobiegunowe wskaźniki napięcia prądu przemiennego od 250V.*
- *PN-79/E-08510. Elektroenergetyczny sprzęt ochronny. Neonowe uzgadniacze faz.*

Zmiana norm a tym samym zmiana podstawy oceny wyrobów na znak bezpieczeństwa stawia przed producentami konieczność dostosowania do nich swoich wyrobów. Wprowadzane normy wywodzą się z obszaru o innej kulturze i tradycji technicznej, co może przysparzać producentom i użytkownikom trudności we wzajemnym porozumiewaniu się.

Intencją „Aktywizacji” jest, aby charakterystyki oferowanych wyrobów po zmianach nie odbiegały zasadniczo od przyjętych w polskiej energetyce.

Czynnikiem, który niewątpliwie korzystnie wpływa na proces zmian i funkcjonowanie „Aktywizacji” w obecnym i przyszłym systemie certyfikacji jest system zapewnienia jakości zgodny z normą *PN-ISO 9001*.